

Bitwa pod Grunwaldem

Latem 1410 r. król Władysław Jagiełło na czele połączonych wojsk Polski i Litwy wkroczył do państwa zakonne-
go. Jego armia maszerowała prosto na Malbork.

Kierunek ataku zaskoczył Krzyżaków. Spodziewali się wojny o Pomorze Gdańskie, a nie uderzenia w samo serce swego państwa. Pospiesznie wyruszyli na spotkanie sił polsko-litewskich.

Armia polsko-litewska

Ok. 30 tysięcy ludzi: Polacy, Litwini, Rusini, a także Czesi i Tatarzy.

Armia krzyżacka

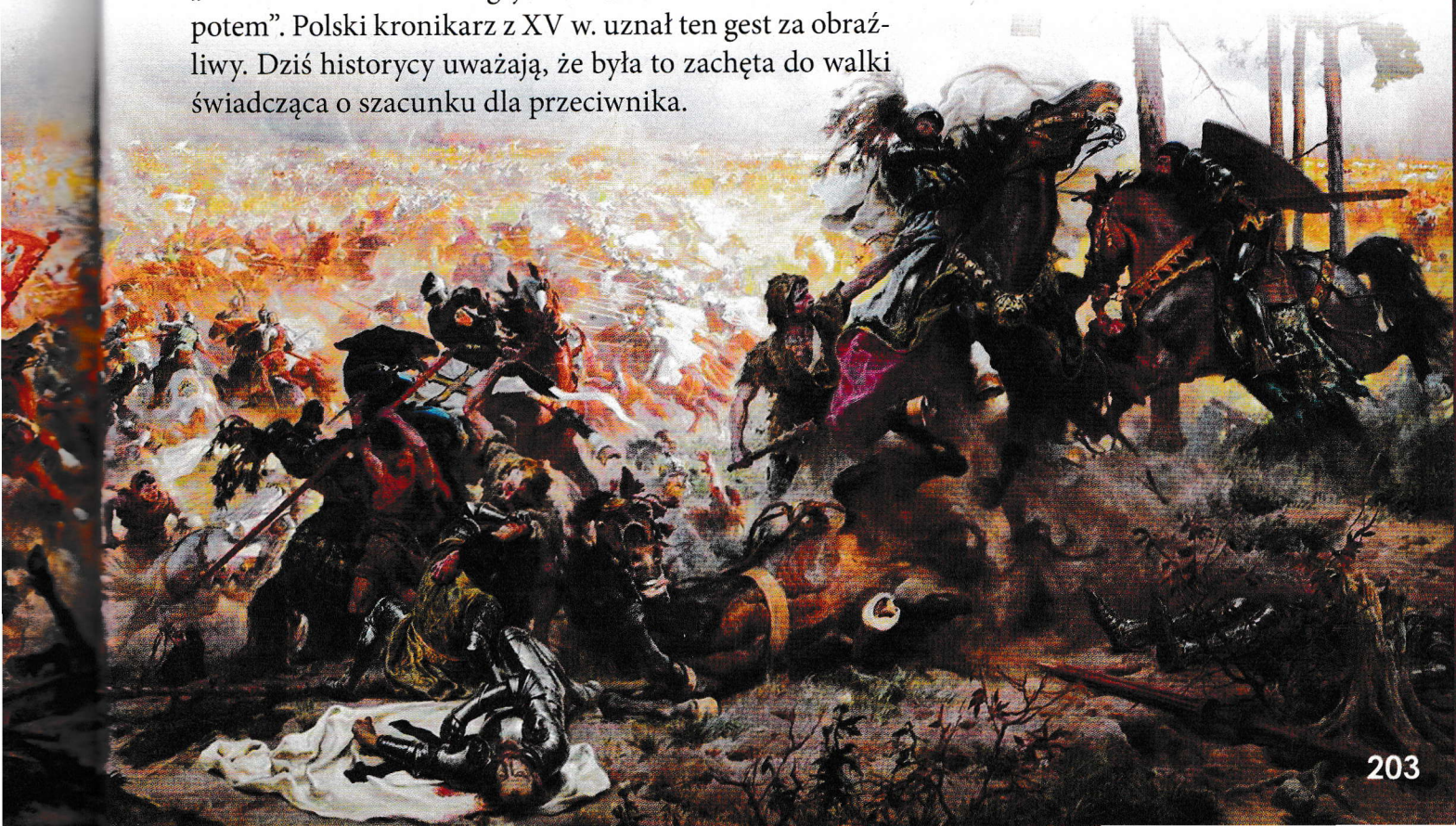
Ok. 20 tysięcy ludzi: 250 Krzyżaków, rycerze mieszkający w państwie zakonnym (wśród nich Polacy), „goście”, czyli rycerze z Zachodu, oraz najemnicy.

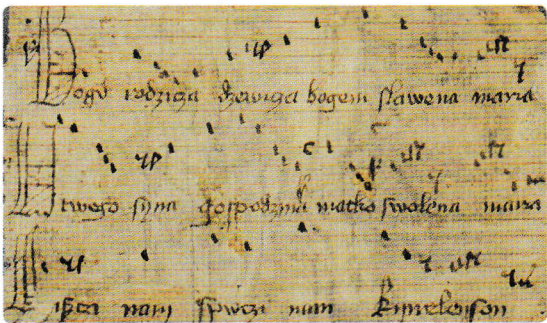
Obie armie spotkały się 15 lipca 1410 r. na Mazurach. Doszło tam do wielkiej **bitwy pod Grunwaldem**.

Rankiem tego dnia Władysław Jagiełło wysłuchał dwóch mszy. Nie spieszył się, gdyż jego wojska odpoczywały w cieniu lasów. Natomiast Krzyżacy stali w zbrojach w otwartym polu, gdzie dokuczał im lipcowy skwar. Wielki mistrz przysłał więc królowi dwa miecze, żeby się „nie chował w lasach i gajach” i „nie odsuwał walki na potem”. Polski kronikarz z XV w. uznał ten gest za obraźliwy. Dziś historycy uważają, że była to zachęta do walki świadcząca o szacunku dla przeciwnika.

Członkowie bractwa rycerskiego w strojach Krzyżaków przybywają pod Grunwald (2010). Co roku w lipcu odbywa się tam rekonstrukcja bitwy.

Rękopis *Bogurodzicy* (1407). Jest to najstarsza polska pieśń religijna – pochodzi z XIII lub XIV w.

★ **odwód** – rezerwowy oddział wojska

Tekst źródłowy

Ponieważ także Krzyżacy zabiegali z uporem o zwycięstwo, wielka chorągiew króla polskiego Władysława z białym orłem w herbie, którą niósł chorąży krakowski, rycerz Marcin z Wrocimowic herbu Półkozic, pod naporem wrogów upada na ziemię. Ale walczący pod nią najbardziej zaprawieni w bojach rycerze i weterani podnieśli ją natychmiast i umieścili na swoim miejscu, nie dopuszczając do jej zniszczenia. (...) Rycerze (...) polscy, pragnąc zetrzeć haniebną zniewagę, w najzawziętszy sposób atakują wrogów i rozbijają ich kompletnie, kładąc pokotem* wszystkie te siły, które się z nimi starły.

Jana Długosza *Roczniki, czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego*, XV w.

- Wyjaśnij, jak zareagowali polscy rycerze na upadek chorągwi Królestwa Polskiego.

★ **pokotem** – jeden obok drugiego

Jagiello przyjął miecze, po czym dał rozkaz do ataku. Polscy rycerze odśpiewali wówczas pieśń *Bogurodzica*.

Bitwa miała dramatyczny przebieg. To jedna, to druga strona zyskiwała przewagę. W pewnej chwili upadła na ziemię chorągiew Królestwa Polskiego (zob. tekst źródłowy). Krzyżacy poczuli się pewni zwycięstwa. Przedwcześnie, bo król posłał do walki nowe siły.

Wielki mistrz uznał, że ma przed sobą wszystkie wojska Jagielly. Postanowił rozstrzygnąć bitwę jednym uderzeniem. Sam poprowadził do ataku najlepsze oddziały zakonu – prawie jedną trzecią armii.

Ale król miał w odwodzie* jazdę i piechotę. Ich natarcie przesądziło o wyniku bitwy.

Na polach Grunwaldu Krzyżacy ponieśli straszną klęskę. Poległ wielki mistrz zakonu i prawie wszyscy najwyżsi dostojnicy państwa. Krzyżacka potęga została raz na zawsze złamana.

3. Porównaj siły polskie i krzyżackie w bitwie pod Grunwaldem.

4. Dlaczego wielki mistrz przysłał Jagielle dwa miecze?

5. Co zadecydowało o wyniku bitwy pod Grunwaldem?

Pierwszy pokój toruński

Klęska zakonu wywarła ogromne wrażenie w Europie. Nikt się nie spodziewał, że Polacy i Litwini pokonają armię, która uchodziła za niezwyciężoną.

Dziesięć dni po bitwie armia polsko-litewska stanęła pod Malborkiem. Ale dwumiesięczne oblężenie krzyżackiej stolicy zakończyło się niepowodzeniem. Zamek okazał się nie do zdobycia.

Mimo to Krzyżacy nie mieli szans na zwycięstwo w wojnie. Obie strony postanowiły ją więc zakończyć. W 1411 r. podpisały w Toruniu **pierwszy pokój toruński**, na mocy którego Polska odzyskała tylko niewielką ziemię dobrzyńską, a Litwa – Żmudź. Pomorze Gdańskie pozostało w rękach Krzyżaków. Musieli jednak zapłacić Polsce ogromne odszkodowanie wojenne.

Mogło się wydawać, że po wspaniałym zwycięstwie Polska i Litwa uzyskały niewielkie korzyści. W rzeczywistości było inaczej.

Przegrana wojna bardzo poważnie osłabiła zakon. Jej koszty zachwiały gospodarką krzyżackiego państwa. Przestało się ono powiększać i już nigdy nie wróciło do dawnej świetności.

6. Dlaczego obie strony zdecydowały się zawrzeć pokój?

7. Podaj postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego.

Wielka wojna z zakonem (1409–1411)

- Gdzie się spotkały wojska polskie i litewskie?
- Skąd armia krzyżacka wyruszyła pod Grunwald?
- Wskaż obszar przyłączony do Polski w wyniku pierwszego pokoju toruńskiego.

LEGENDA

Kierunki marszu i działań wojsk:

→ polskich → litewskich → krzyżackich

Miejsce koncentracji wojsk:

● polsko-litewskich ● krzyżackich

złota kropka: ziemie podporządkowane Polsce

niebieska kropka: granice ziem utraconych przez zakon w 1411 r.

okrąg z kropką: oblężenie

✕: ważniejsze bitwy

? Pytania i polecenia

- Przedstaw przyczyny wielkiej wojny z zakonem krzyżackim.
- Omów przebieg bitwy pod Grunwaldem.
- Czy zwycięstwo pod Grunwaldem przyniosło Polsce i Litwie niewielkie korzyści? Uzasadnij odpowiedź.

☰ To, co najważniejsze

Państwo zakonu krzyżackiego	- W XIV w. stało się potęgą. - Jego stolicą był zamek w Malborku.
Następstwa unii polsko-litewskiej	- Przeciwnicy zakonu połączyli siły. - Państwo zakonne przestało być potrzebne. - Krzyżacy starali się rozerwać unię i nadal podbijali Litwę.
Polacy po zawarciu unii	- Bronili Litwy mimo pokoju wieczystego Polski z zakonem. - Chcieli odzyskać Pomorze Gdańskie.
Wielka wojna (1409–1411)	Przyczyny: - Litwa poparła antykrzyżackie powstanie na Żmudzi. - Polska zapowiedziała obronę Litwy przed Krzyżakami. Główne wydarzenie: Armia polsko-litewska dowodzona przez Władysława Jagiełłę zadała Krzyżakom klęskę pod Grunwaldem (1410). Pierwszy pokój toruński (1411): - Polska odzyskała ziemię dobrzyńską, a Litwa – Żmudź. - Krzyżacy musieli zapłacić Polsce ogromne odszkodowanie wojenne.